

Opinie Komisji w powyższych sprawach zostały przesłane do Ministerstwa Komunikacji i Komisji Planowania przy RM.

Prezydium Państwowej Rady Ochrony Przyrody pod przewodnictwem podsekretarza stanu mgr H. Piętka rozpatrywało na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 1976 r. projekt ustawy o ochronie środowiska, opracowany przez Ministerstwo Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska.

W opinii Prezydium PROP, przesłanej do Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Urzędu Rady Ministrów zgłoszono szereg zastrzeżeń do omawianego projektu. Szczegółowo uzasadniono konieczność utrzymania osobnej ustawy o ochronie przyrody, która, jak wynika z projektu ustawy o ochronie środowiska, przestałaby istnieć. Prezydium wyraziło pogląd, że przyszła ustawa o ochronie środowiska powinna mieć charakter generalny, a zawarte w jej treści postanowienia dotyczące ochrony przyrody powinny być sformułowane w sposób ogólny ze wskazaniem, że szczegółowe zasady ochrony przyrody regulują odrębne przepisy, podobnie jak dotyczy to prawa wodnego, prawa budowlanego i planowania przestrzennego. Podkreślono konieczność skorelowania projektów obu ustaw.

Witold Kucharski

**Jeziora Ziemi Lubuskiej — ich wykorzystanie
i ochrona przed zanieczyszczeniem
tematem sympozjum naukowego w Łagowie**

W dniach 18—19 maja 1976 roku odbyło się w Łagowie sympozjum naukowe na temat ochrony jezior. Sympozjum zorganizowane zostało przez Urząd Wojewódzki w Zielonej Górze. Udział wzięli wybitni przedstawiciele nauki z Poznania, Wrocławia, Szczecina i Zielonej Góry — najbardziej zainteresowani regionalnie problemem ochrony jezior na Ziemi Lubuskiej. Wiele referatów i głosów w dyskusji dotyczyło również jezior z innych regionów. Mimo więc regionalnego ujęcia tematu, sympozjum miało charakter ogólnopolski. Ranga i wartość tego spotkania ludzi nauki i praktyków z wieloletnim doświadczeniem jest duża, tym bardziej że organizator — Urząd Wojewódzki w Zielonej Górze jest władny wprowadzić w życie postulaty i wnioski zgłoszone na sympozjum.

Znaczenie sympozjum podkreślone zostało wyraźnie przez uczestnictwo w nim wicewojewody zielonogórskiego mgr Romany Adamczak, która witając uczestników powiedziała między innymi: „*Zywię nadzieję, że dyskusja nad problemami sympozjum pozwoli określić zarys modelu zagospodarowania jezior w województwie zielonogórskim, opartego na śmiałych nowoczesnych koncepcjach i głębokiej analizie*

funkcjonalnej. Dopracowanie się takiego modelu byłoby dla tutejszego społeczeństwa i władz źródłem głębokiej satysfakcji".

Symposium poprzedziło wydanie w formie książkowej zgłoszonych referatów. Książka ta o starannej i estetycznej szacie graficznej stanowi kompendium wiedzy o jeziorach regionu. Grupuje referaty w 3 działach: a) warunki przyrodnicze jezior (7 referatów), b) zagospodarowanie jezior (3), c) ochrona jezior przed zanieczyszczeniem (12).

W referatowej części sympozjum dr inż. Ireneusz Wróbel przedstawił „Warunki przyrodnicze jezior województwa zielonogórskiego”. Zwrócił m. in. uwagę na fakt bardzo małej w województwie powierzchni chronionej rezerwatami przyrodniczymi (w sumie 650 ha). Zgłosił projekt utworzenia w rejonie Łągowa Lubuskiego Parku Krajobrazowego o powierzchni około 20 km². Wniosek ten spotkał się z powszechnym aplauzem uczestników sympozjum.

Następnie mgr Jan Stanisławczyk (sekretarz naukowy Sympozjum) omówił „Funkcje jezior i kierunki ich zagospodarowania na tle planu perspektywicznego gospodarki wodnej”. Autor stwierdził, iż jeziora w większości wykorzystywane są przez różnych użytkowników, których interesy są często sprzeczne. Jeziora nie mogą być wielofunkcyjne. Należy więc określić główną funkcję danego jeziora. Autor wymienia ich 4 (1 — wypoczynek nadwodny i sporty wodne, 2 — hodowla ryb, 3 — magazynowanie wody dla potrzeb rolnictwa i gospodarki komunalnej, 4 — odbiorniki ścieków komunalnych i przemysłowych). Wg autora ustalenie wiodącej funkcji opartej na istniejącym zagospodarowaniu i przyrodniczej predyspozycji zbiornika pozwoli na intensywne wykorzystanie jeziora dla określonych celów. W konkluzji autor stawia bardzo cenny wniosek o wykonanie podstawowych badań hydrologicznych (plany batymetryczne) na wszystkich jeziorach. Poznanie bowiem skomplikowanych zjawisk hydrologicznych w jeziorze i jego otoczeniu pozwoli prawidłowo je zagospodarować.

Inż. arch. Florian Siedlarek przedstawił referat pt. „Zagospodarowanie jezior woj. zielonogórskiego dla potrzeb wypoczynku, stan obecny i perspektywę”. Autor podał wiele danych statystycznych. Mamy w województwie 191 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, a łączna suma ich powierzchni wynosi 7007 ha. Z tego tylko 17 jezior ma powierzchnię powyżej 100 ha, 45 jezior powierzchnię 100—20 ha i 129 jezior — poniżej 20 ha. Łączna powierzchnia obszarów turystycznych województwa wynosi 1570 km² (17,7%). Obszary te w zależności od atrakcyjności dzielą się na 3 kategorie. Najcenniejsza I kategoria to 550 km² (6,1%) i tu wyróżniamy 3 obszary: 1) okolice Łągowa — 320 km², 2) rejon Babimost-Zbąszyń 140 km², 3) obszar Sławy 90 km².

O „Zasadach nawożenia mineralnego i organicznego w zlewniach jezior” — mówił prof. dr hab. Jan Siuta. Zwrócił uwagę na ujemne skutki stosowania gnojowicy w nawożeniu pól. Zbyt często przekra-

czana jest pojemność glebowa w zlewni i w efekcie gnojowica dociera do wód gruntowych i dalej do jezior. Podobnie zresztą jest z nawożeniem mineralnym. Należy więc chronić jeziora przed skutkami nadmiernej chemizacji rolnictwa przez opracowanie właściwego planu nawożenia, a intensyfikować nawożenie tylko do granicy pojemności glebowej zlewni czy środowiska.

Dr inż. Piotr Górski przedstawił referat pt. „Zasady ochrony roślin w zlewniach jezior”, a mgr Jerzy Mendaluk mówił na temat: „Ocena stanu czystości jezior woj. zielonogórskiego oraz kierunki zmierzające do poprawy stanu czystości wód”. W opublikowanej części referatu J. Mendaluk podał wyniki badań różnych jezior, jakie przeprowadziło Laboratorium Badania Wód i Ścieków w Zielonej Górze. Wartość tych badań jest duża, poza tym po raz pierwszy zostały opublikowane.

Następnie prof. dr hab. Adam Solski omówił „Koncepcję ochrony zbiorników wodnych przed zanieczyszczeniem na przykładzie jezior: Sławskiego, Łagowskiego i Trześniowskiego”, a mgr inż. Zbigniew Ciebiera przedstawił „Rozwiązania techniczne w zakresie ochrony przed zanieczyszczeniem wód jezior — Sławskiego, Łagowskiego i Trześniowskiego”. „Problemy ochrony jezior w Polsce i na świecie” omówił doc. dr Tadeusz Januszkie wicz. Przedstawił szczegółowy plan zwalczania skutków eutrofizacji. Wskazał na związek średniej głębokości jeziora z eutrofizacją — płytkie jeziora ulegają szybkiej eutrofizacji, a w Polsce przeważają jeziora płytkie. Dr Czesław Mientki przedstawił pracę na temat „Przeciwdziałanie degradacji dwóch jezior okolic Olsztyna”. Omówione tu zostały ciekawe eksperymenty dotyczące usuwania z wód hypolimnionu oraz sztucznego napowietrzania wód.

W sympozjum uczestniczyli też naukowcy z NRD. Dr Fritz Brose (główny geolog Okręgu Frankfurt nad Odrą) wygłosił referat pt. „Niektóre geologiczne aspekty wpływające na czystość jezior Okręgu Frankfurt nad Odrą”.

Obok referatów podano szereg komunikatów, z których najbardziej interesujące przedstawili pracownicy Instytutu Turystyki z Torunia. Pokazali oni, w jaki sposób porządkują sprawy wodne w województwach bydgoskim i toruńskim — opracowują katalog jezior i zajmują się przygotowaniem prawidłowych planów ich zagospodarowania.

Po części referatowej rozpoczęła się wielogodzinna dyskusja. Głos zabierali wybitni naukowcy — prof. dr hab. Krzysztof Prawdzic, autor opublikowanego referatu „Charakterystyczne cechy klimatu Pojezierza Lubuskiego”, prof. dr hab. H. Mańczak — autor interesującego i niezmiernie słusznego wniosku o zamkniętym systemie obiegu wody przy nawodnieniach. W dyskusji zabrali też głos praktycy z wieloletnim doświadczeniem. Sympozjum zakończyło się uchwaleniem długiej listy wniosków i postulatów, z których ważniejsze podano poniżej:

- 1 — przyspieszenie utworzenia Lubuskiego Parku Krajobrazowego,
- 2 — wyznaczenie stref (obszarów) chronionego krajobrazu nad jeziorami,
- 3 — przeprowadzenie kompleksowych badań hydrologicznych,
- 4 — wstrzymanie wszelkich inwestycji nad jeziorami do czasu otrzymania wyników badań,
- 5 — rozszerzenie stref ciszy,
- 6 — koordynacja prac nad ochroną jezior,
- 7 — na podstawie badań ustalenie funkcji wiodącej dla każdego jeziora,
- 8 — zastosowanie zamkniętego obiegu wody w systemie nawodnień.

Dodać jeszcze należy, iż wszelkie głosy w dyskusji, zgłoszone uzupełnienia do referatów, komunikaty i wnioski, jak zapewniają organizatorzy, ukażą się także w formie książkowej jako suplement do wydanych już referatów. Pozostanie więc trwały ślad w postaci cennych publikacji. Doskonała organizacja Sympozjum i duże zainteresowanie władz politycznych i administracyjnych pozwalają żywić nadzieję, że jeziora Ziemi Lubuskiej pozostaną czyste i nieskażone i będą dla wielu pokoleń miejscem wypoczynku, źródłem radości i wspaniałych wrażeń estetycznych.

Alfred Rösler

Z PARKÓW NARODOWYCH

Gniewosz *Coronella austriaca* w Wolińskim Parku Narodowym

Gniewosz, zwany miedzianką, jest jednym z rzadszych gatunków naszych węży chronionych gatunkowo. Z wyspy Wolin ostatnie stwierdzenia pochodziły z okresu międzywojennego i dotyczyły okolic Świnoujścia (Herold W. 1939). Obecnie sygnalizujemy dane z ostatniego dziesięciolecia. Dnia 8 sierpnia 1971 złowiono gniewosza na wydymym zboczach nad jeziorem Turkusowym w okolicy wsi Wapnica. Był to dorosły okaz o długości 57 cm. Drugiego gniewosza w Wolińskim Parku Narodowym, na kserotermicznym stoku wybrzeża Zalewu Szczecińskiego, złowił W. Kowalski, który prowadził badania herpetologiczne w latach 1968—1970.

Dwa odrębne stanowiska potwierdzają występowanie tego gatunku w Wolińskim Parku Narodowym. Zajmuje on tu bardzo podobne siedliska. Są to suche, kserotermiczne, trawiaste zbocza, odpowiadające wymaganiom tego gatunku. Gniewosz jest wężem o dziennej aktywności